

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

Dėl televizijos laidoje "Kakadu" (Ink, 2009-08-26) paskelbtos informacijos

Rūšis: Sprendimas	Numeris: SPR-75	Data: 2012-08-15	Kalba: Lietuvių
Publikavimas: Informaciniai pranešimai, 2012-08-15, Nr. 65-616	Statusas: Išgalioja	2012-08-16	
2012-08-16 Priėmė - Žurnalistų etikos inspektorius			
Nėra susijusių dokumentų			
Word 2003 dokumentas 			
Eurovoc 4.2 terminai:			

Nauja paieška

Jūsų pasiūlymai ir pastabos

Versija spausdinimui

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS
SPRENDIMAS

DĖL TELEVIZIJOS LAIDOJE „KAKADU“ (LNK, 2009-08-26) PASKELBTOS INFORMACIJOS

2012 m. rugpjūčio 13 d. Nr. SPR-75

Vilnius

Š. m. gegužės 8 d. žurnalistų etikos inspektorė gavo Dariaus Petraičio (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl televizijos laidoje „Kakadu“ (LNK, 2009-08-26, toliau – televizijos laida) paskelbtos informacijos.

Pareiškėjas skunde teigia, kad teiginiuose „Dabar žiūrėkite <...> kaip klerkas gudragalvis įsigudrino uždirbti daugiau nei Lietuvos Respublikos Prezidentė“, „1437+1608+840+3700+8119 = daugiau už Prezidentę!!!“, „Per mėnesį jo pajamos dvigubai viršija šalies Prezidentės uždarbį“, „Patikimų šaltinių duomenimis, Kaune šis teisininkas triūsia aštuoniuose darbovietėse: Centro poliklinika – ketvirtis etato, per mėnesį – 1437 Lt, Greitosios pagalbos stotis – ketvirtis etato – 1608 Lt, Žiegdžių psichiatrijos ligoninė – 840 Lt, Prienų ligoninė – 897 Lt, Vaistų gamintojų asociacija ir Farmacijos kompanijų asociacija – atlyginimas įspūdingas, tačiau šios informacijos skelbti negalime, Raudonojo kryžiaus ligoninė – beveik pusė etato – 3700 Lt ir Kauno 2-oji klinikinė ligoninė – 8119 Lt“, „Taigi, ponas Petraitis per mėnesį uždirba per 19000 Lt“, „Virš 19000 Lt“ buvo neteisėtai paskelbta informacija apie jo gautas pajamas bei darbovietes ir tokiu būdu pažeista jo teisė į privataus gyvenimo apsaugą. Pareiškėjo įsitikinimu, televizijos laidos teiginiuose „Kaip klerkas gudragalvis įsigudrino uždirbti daugiau nei Lietuvos Respublikos Prezidentė“, „Balsavimo mygtukus Valinskas galės pasiūlyti spaudyti klerkams gudragalviams, kurie sugeba susikombinuoti atlyginimus didesnius nei Prezidentės“, „Per mėnesį jo pajamos dvigubai viršija šalies Prezidentės uždarbį. Tai trisdešimt šešerių metų kaunietis teisininkas Darius Petraitis“, „Žodžiu, teisininkas valandą dirba dviejose vietose vienu metu“, „Nors šios ligoninės direktorius teisininko darbo metu nemato, tačiau jam privalo mokėti 3900 litų atlyginimą“, „Kaip rodo paties Petraičio deklaracija, kartu su juo Kauno 2-ojoje klinikinėje ligoninėje dirba ir mama, ir tėtis, ir brolis“ buvo paskelbta tikrovės neatitinkanti ir jo garbę bei orumą žeminanti informacija. Pareiškėjas prašo: 1) ištirti jo skundą; 2) įpareigoti viešosios informacijos skleidėją paneigti tikrovės neatitinkančią informaciją; 3) priimtą sprendimą paskelbti viešai; 4) įpareigoti viešosios informacijos skleidėją priimtą sprendimą paskelbti viešai.

Žurnalistų etikos inspektorė, tirdama Pareiškėjo skundą, kreipėsi į UAB „Laisvas ir nepriklausomas kanalas“ generalinę direktorę Zitą Sarakienę, prašydama paaiškinti privataus pobūdžio informacijos paskelbimo aplinkybes, ginčo objektu esančiuose teiginiuose paskelbtos informacijos atitiktį tikrovei įrodančias aplinkybes ir pateikti informaciją apie Pareiškėjo prašymo geranoriškai paneigti tikrovės neatitinkančią informaciją įgyvendinimą ar neįgyvendinimą bei savo poziciją dėl susidariusios situacijos.

Viešosios informacijos skleidėjas savo paaiškinimuose nurodė, kad Pareiškėjas teigdamas, jog iš valstybės biudžeto finansuojamų įstaigų jam mokėti atlyginimai sudaro privataus gyvenimo dalį, vadovaujasi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011-09-22 nutartimi administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809-11, kurioje teismas sprendė privataus gyvenimo apsaugos ribų klausimą Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų įstatymo 1 straipsnio 3 dalies 1 punkto nuostatos kontekste, t. y. teismas pasisakė dėl informacijos apimtys, kurią privalo teikti valstybės ir savivaldybės institucijos kiekvienam besikreipiančiam asmeniui. Viešosios informacijos skleidėjas pažymėjo, kad žurnalistai ir visuomenės informavimo priemonės, skirtingai nuo kitų asmenų, turi ne tik teisę, bet ir pareigą informuoti visuomenę apie jai svarbius įvykius. Minėta teismo nutartis taikytina nustatant valstybės ir savivaldybės institucijų pareigos turinį (apimtį) teikti informaciją apie šių institucijų ir įstaigų darbuotojų darbo užmokesčių kiekvienam besikreipiančiam, todėl privataus gyvenimo apsaugos ir viešojo intereso derinimo pusiausvyros raiška šiame kontekste nebūtinai reiškia, jog ta pati informacija yra laikoma neatskleidžiamą privataus gyvenimo dalimi kitų įstatymų bei specialių subjektų atžvilgiu. Viešosios informacijos skleidėjas pažymėjo, kad teisė į privatų gyvenimą nėra absoliuti ir informacija apie jį gali būti skleidžiama atsižvelgiant į asmens einamas pareigas ar jo padėtį visuomenėje ir, jei tokios informacijos skleidimas atitinka teisėtą ir pagrįstą visuomenės interesą, tokią informaciją žinoti. Televizijos laidoje nebuvo pažeista Pareiškėjo teisė į privatų gyvenimą, nes, atsižvelgiant į Pareiškėjo einamas pareigas ir jo padėtį visuomenėje, televizijos laidoje paskelbtos informacijos pateikimas atitinka teisėtą ir pagrįstą visuomenės interesą tokią informaciją žinoti ir padeda atskleisti įstatymų pazeidimus. Viešosios informacijos skleidėjas pabrėžė, kad televizijos laidos rengimo metu Pareiškėjas dirbo

aštuoniuose darbuovietėse, iš kurių šešios buvo finansuojamos iš valstybės (savivaldybių) biudžeto. Tokia žurnalistų surinkta informacija ne tik atskleidė akivaizdų teisės aktų pažeidimą, bet ir sukėlė įtarimą, ar tikrai įmanoma žmogui dirbti 22–23 val. per parą ir tinkamai vykdyti pavestas darbo funkcijas. Be to, šis reportažas buvo rengtas sunkmečio laikotarpiu, įsibėgėjus finansinei krizei, nuolat akcentuojant valstybės siekį karpyti iš biudžeto finansuojamų įstaigų darbuotojų atlyginimus, mažinti tokių darbuotojų skaičių, todėl visame šiame kontekste tikrai egzistavo viešas interesas visuomenės informavimo priemonei atskleisti informaciją, jog yra susiklosčiusi tokia situacija, kad Pareiškėjas formaliai dirba apie 22 val. per parą, o didžiąją savo atlyginimo dalį gauna iš valstybės finansuojamų įstaigų. Konkretūs užmokesčio dydžiai yra būtini siekiant viešojo intereso, nes racionalus ir efektyvus valstybės turto naudojimas yra tiesiogiai susijęs su konkrečiais to turto panaudojimo dydžiais, mastais, ir tik žinodama konkrečius dydžius visuomenė pajėgi spręsti ir daryti išvadas, ar racionaliai ir efektyviai naudojamas valstybės turtas atlyginti už konkrečias darbo funkcijas konkrečioje įstaigoje. Šiuo atveju visuomenė galėjo palyginti konkrečios įstaigos finansavimo dydžius, etatų skaičius, atlyginimų vidurkius ir pan. ir susidaryti objektyvią nuomonę apie valstybės turto naudojimo efektyvumą ir racionalumą, mokant už darbo funkcijas darbuotojui, kuris savo žmogiškąjį dienos darbingumą paskirsto į 22 val. per parą. Be to, vienos iš įstaigų vadovas televizijos laidoje atvirai suabejojo, ar realiai Pareiškėjui buvo įmanoma tinkamai ir laiku atlikti visas jam darbo sutartimi pavestas funkcijas, todėl ypač aktualu tampa atskleisti visuomenei, kiek valstybės turto buvo panaudota atlyginti už tokį darbo funkcijų vykdymą. Viešosios informacijos sklaidėjas pažymėjo, kad televizijos laidoje buvo atskleisti konkretūs tik iš biudžeto finansuojamų įstaigų mokami darbo užmokesčiai, o iš privačių subjektų gaunami Pareiškėjo atlyginimai nebuvo atskleisti ir neatskleistas tikslus bendras pajamų dydis, todėl išsiskaičiuoti konkretūs iš privačių subjektų gaunamas algas nebuvo įmanoma. Siekiant objektyvumo, visuomenė turėjo teisę žinoti, kokios maždaug sumos Pareiškėjo yra gaunamos iš su farmacijos pramone susijusių subjektų, kadangi šie subjektai turi komercinių interesų gydymo įstaigose, kuriose dirbo Pareiškėjas, todėl visuomenė turėjo teisę ir pagrįstą interesą žinoti, kokia finansine apimtimi Pareiškėjas turi suinteresuotumą ginti farmacijos verslo atstovų interesus. Be to, su viešu interesu susiję tai, kad valstybės turtas turi būti naudojamas racionaliai ir efektyviai. Viešosios informacijos sklaidėjas pažymėjo, kad Valstybinės darbo inspekcijos Kauno skyriaus 2009-11-18 rašte Nr. SD-25175 nurodyta, jog „VDI Kauno skyriaus vyr. darbo inspektorė Inesa Brundzinė atliko tyrimą pagal *Delfi* paskelbtą informaciją „Kauno teisininkas dirba 9 darbuose vienu metu“. Minėta publikacija iš esmės buvo rengta viešosios informacijos sklaidėjo viešai paskelbtos informacijos pagrindu ir joje nurodytas informacijos šaltinis – LNK. Viešosios informacijos sklaidėjas pabrėžė, kad šio tyrimo pasekmė – konstatuotas Darbo kodekso pažeidimas, išsiųsti Valstybinės darbo inspekcijos reikalavimai Pareiškėjo darbdaviams, visa informacija perduota Kauno miesto apylinkės prokuratūrai. Šios aplinkybės patvirtina, kad televizijos laidoje paskelbta informacija padėjo atskleisti įstatymų pažeidimus ir kvalifikuotina pagal Visuomenės informavimo įstatymo 14 straipsnio 3 dalį. Viešosios informacijos sklaidėjas pažymėjo, kad teiginiuose „Kaip klerkas gudragalvis įsigudrino uždirbti daugiau nei Lietuvos Respublikos Prezidentė“, „Balsavimo mygtukus Valinskas galės pasiūlyti spaudyti klerkams gudragalviams, kurie sugeba susikombinuoti atlyginimus didesnius nei Prezidentės“ paskelbta informacija atitinka tikrovę, nes televizijos laidos paskelbimo metu Lietuvos Respublikos Prezidentės darbo užmokestis buvo 12375 Lt, o Pareiškėjo – 19287,45 Lt, taigi Pareiškėjas uždirbo apytiksliai 1,56 karto daugiau už Prezidentę. Teiginiai „Per mėnesį jo pajamos dvigubai viršija šalies Prezidentės uždarbį. Tai trisdešimt šešerių metų kaunietis teisininkas Darius Petraitis“ jau buvo vertinti žurnalistų etikos inspektorius, už juos pritaikyta sankcija viešosios informacijos sklaidėjui ir jie buvo du kartus paneigti televizijos laidoje „Kakadu“. Teiginiu „Žodžiu, teisininkas valandą dirba dviejose vietose vienu metu“ buvo išsamiai ir sąžiningai paaiškinta, kas buvo lyginama ir pagal kokius duomenis. Šiuo atveju žurnalistai lygino vienos ligoninės grafiką, kuris kabėjo ant Pareiškėjo darbo kabineto rugpjūčio viduryje, kuomet buvo filmuojamas reportažas, su kitos ligoninės grafiku, gautu „dokumento pavidalu“. Teiginys „Nors šios ligoninės direktorius teisininko darbo metu nemato, tačiau jam privalo mokėti 3900 litų atlyginimą“ yra paremtas laidoje kalbėjusio ligoninės direktoriaus išsakytais žodžiais, kuris patvirtino, kad teisininko darbo metu nemato, ir nurodė priežastis, o teiginyje nurodytas darbo užmokestis buvo nustatytas iš turimų duomenų ir padaryta nežymi klaida, kuri nežemina Pareiškėjo garbės ir orumo. Teiginys „Kaip rodo paties Petraičio deklaracija, kartu su juo Kauno 2-ojoje klinikinėje ligoninėje dirba ir mama, ir tėtis, ir brolis“ buvo paskelbtas vadovaujantis Pareiškėjo pateikta deklaracija, kuri buvo parodyta eterijoje, ir joje matyti, kad žurnalistai per apsirikimą suklydo ir, skirtingai nei rodomame tekste, kur nurodyta „žmona“, užkadriniame tekste pasakė „mama“, tačiau toks apsirikimas nežemina Pareiškėjo garbės ir orumo. Viešosios informacijos sklaidėjas taip pat nurodė, kad pagal galiojančias teisės aktus visuomenės informavimo priemonė privalo paneigti informaciją tik tuomet, kai ši informacija neatitinka tikrovės ir žemina asmens garbę bei orumą. Konkrečiu atveju nei vienas iš ginčo objektu esančių teiginių netenkina abiejų sąlygų, todėl buvo atsisakyta paneigti šiuos teiginius. Viešosios informacijos sklaidėjas teigia, kad Pareiškėjo skundas yra nepagrįstas.

Žurnalistų etikos inspektorė, Pareiškėjo skundą išnagrinėjusi Visuomenės informavimo įstatymo nuostatų laikymosi požiūriu,

n u s t a t ė:

Pareiškėjas skundžiasi ir prašo teisinės gynybos dėl jo teisės į privataus gyvenimo apsaugą pažeidimo bei tikrovės neatitinkančios, jo garbę ir orumą žeminančios informacijos paskelbimo.

Dėl Pareiškėjo teisės į privataus gyvenimo apsaugą pažeidimo

Asmens teisė į privatų gyvenimą yra ginama, kai nustatoma šių faktų visuma: 1) informacijos paskleidimo faktas;

2) faktas, jog paskleista informacija yra apie pareiškėją; 3) faktas, jog paskleista informacija yra apie privatų žmogaus gyvenimą; 4) faktas, jog informacija paskleista be asmens sutikimo; 5) faktas, jog informacija paskleista nesant teisėto visuomenės intereso.

Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 45 dalyje numatyta, kad privatus gyvenimas – tai asmeninis žmogaus, jo šeimos gyvenimas, gyvenamoji aplinka, kurią sudaro asmens gyvenamoji patalpa, jai priklausanti privati teritorija ir kitos privačios patalpos, kurias asmuo naudoja savo ūkinei, komercinei ar profesinei veiklai, taip pat asmens psichinė ir fizinė neliečiamybė, garbė ir reputacija, slapti asmeniniai faktai, asmens fotonuotraukos ar kiti atvaizdai, informacija apie asmens sveikatą, privatus susirašinėjimas ar kitoks ryšio palaikymas, asmens pažiūros, įsitikinimai, įpročiai ir kiti duomenys, kuriuos galima naudoti tik jam sutikus.

Visuomenės informavimo įstatymo 14 straipsnio 1 ir 2 dalys numato, kad rengiant ir platinant viešąją informaciją, privaloma užtikrinti žmogaus teisę į privataus pobūdžio informacijos apsaugą, o informaciją apie privatų gyvenimą galima skelbti, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nurodytus atvejus, tik jei tas žmogus sutinka. Visuomenės informavimo įstatymo 14 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie privatų gyvenimą gali būti skelbiama be žmogaus sutikimo tais atvejais, kai ji padeda atskleisti įstatymų pažeidimus ar nusikalstamas veikas, taip pat kai informacija yra pateikiama viešai nagrinėjant bylą. Be to, informacija apie viešojo asmens privatų gyvenimą gali būti

skelbiama be jo sutikimo, jeigu ši informacija atskleidžia visuomeninę reikšmę turinčias privataus šio asmens gyvenimo aplinkybes ar asmenines savybes.

Nagrinėjamu atveju televizijos laidos teiginiuose „Dabar žiūrėkite <...> kaip klerkas gudragalvis įsigudrino uždirbti daugiau nei Lietuvos Respublikos Prezidentė“, „1437+1608+840+3700+8119 = daugiau už Prezidentę!!!“, „Per mėnesį jo pajamos dvigubai viršija šalies Prezidentės uždarbį“, „Patikimų šaltinių duomenimis, Kaune šis teisininkas triūsia aštuoniose darbovietėse: Centro poliklinika – ketvirtis etato, per mėnesį – 1437 Lt, Greitosios pagalbos stotis – ketvirtis etato – 1608 Lt, Žiegdžių psichiatrijos ligoninė – 840 Lt, Prienų ligoninė – 897 Lt, Vaistų gamintojų asociacija ir Farmacijos kompanijų asociacija – atlyginimas įspūdingas, tačiau šios informacijos skelbti negalime, Raudonojo kryžiaus ligoninė – beveik pusė etato – 3700 Lt ir Kauno 2-oji klinikinė ligoninė – 8119 Lt“, „Taigi, ponas Petraitis per mėnesį uždirba per 19000 Lt“, „Virš 19000 Lt“ paskelbta informacija apie Pareiškėjo buvusias darbovietes ir iš jų gautus konkrečius darbo užmokesčių dydžius.

Televizijos laidoje buvo nurodyta, kad Pareiškėjas dirba šešiose ligoninėse (viešuosiuose juridiniuose asmenyse) ir dvejose asociacijose (privatusiuose juridiniuose asmenyse). Pažymėtina, kad televizijos laidoje paskelbti duomenys apie Pareiškėjo įsidarbinimą šešiose ligoninėse nelaikytini privataus pobūdžio informacija, kadangi jis dirbo iš valstybės ir savivaldybės biudžetų finansuojamuose viešuosiuose juridiniuose asmenyse, be to, dalyvaudamas 2007 m. savivaldybių tarybų rinkimuose ir sąmoningai sutikdamas su mažesne privataus gyvenimo apsauga, tokią informaciją nurodė Lietuvos Respublikos Vyriausiajai rinkimų komisijai pateiktoje interesų deklaracijoje, kuri iki šiol skelbiama tinklalapyje www.vrk.lt. Vadovaujantis Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 45 dalimi, paskelbta informacija apie Pareiškėjo įsidarbinimą dvejuose privačiuose juridiniuose asmenyse buvo atskleisti privataus gyvenimo dalimi laikytini slapti asmeniniai faktai, todėl tokia informacija priskirtina privataus pobūdžio informacijos kategorijai. Televizijos laidoje paskelbta informacija apie Pareiškėjo gautus darbo užmokesčių dydžius pagal Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 45 dalį ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011-09-22 nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809-11 suformuotą praktiką taip pat laikytina privataus pobūdžio informacija.

Pažymėtina, kad visa ši informacija televizijos laidoje buvo paskelbta siekiant visuomenę informuoti apie Pareiškėjo įsidarbinimą aštuoniose įstaigose, jose gaunamus darbo užmokesčius, darbo laiką, Pareiškėjo gebėjimą suderinti ir atlikti darbus ir jo galimą piktnaudžiavimą atliekant Darbo kodekse numatytus neleistinus veiksmus. Šioje situacijoje ypač svarbu tai, kad pagal viešosios informacijos skleidėjo turėtą ir paskelbtą ginčo objektu esančią informaciją Valstybinės darbo inspekcijos Kauno skyriuje buvo atliktas tyrimas, kurio metu nustatyta, kad Pareiškėjas dirba 22 val. ir tuo pažeidžia Darbo kodekso 144 straipsnio 5 dalies reikalavimą, jog darbuotojo, dirbančio ne vienoje darbovietėje arba vienoje darbovietėje, bet pagal dvi ar daugiau sutarčių, darbo dienos trukmė negali būti ilgesnė kaip dvylika valandų. Dėl šių pažeidimų Pareiškėjo antračių darboviečių administracijos vadovams buvo surašyti Valstybinės darbo inspekcijos reikalavimai ir visa informacija perduota Kauno miesto apylinkės prokuratūrai, kuri 2009 m. spalio 21 d. pradėjo išteisinį tyrimą dėl sukčiavimo pagal požymius nusikalstamos veikos, numatytos Baudžiamojo kodekso 182 straipsnio 1 dalyje. Taip pat svarbu akcentuoti, jog Pareiškėjo skunde nurodyta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011-09-22 nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809-11 suformuota praktika apie tai, kad „Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų įstatymo 3 dalies 1 punktą dėl informacijos apie darbuotojų darbo užmokesčių teikimas neturėtų būti suprantama plačiau, negu apibendrintų duomenų apie toje įstaigoje, institucijoje kompetentingų subjektų teisės aktais patvirtintą pareigybių apmokėjimo tarifą, dydį, teikimas, duomenų apie įstaigoje išmokamą darbo užmokesčių vidutinius dydžius, nesukuriant prielaidų darbuotojų tapatybei nustatyti“, konkrečiu atveju netaikytina, kadangi tai nėra bendrasis nutartyje minimas atvejis, susijęs su minėto įstatymo taikymu ir privataus pobūdžio informacijos suteikimu bet kuriam fiziniui asmeniui, bet išskirtinis atvejis, kuomet viešosios informacijos skleidėjui vykdamas viešojo sergėtojo funkciją, t. y. visuomenę informuojant jai aktualiais klausimais, buvo atskleisti ir nustatyti teisės aktų pažeidimai.

Pažymėtina, kad teisėtas visuomenės interesas sužinoti informaciją yra suprantamas kaip visuomenės teisė gauti informaciją apie įstatymo saugomą žmogaus privatų gyvenimą tais atvejais, kai būtina apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves nuo neigiamų pasekmių. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2000 m. gegužės 8 d. nutarime pažymėjo, kad „asmuo, darydamas nusikalstamas ar kitas priešingas teisei veikas, neturi ir negali tikėtis privatumo. Žmogaus privataus gyvenimo apsaugos ribos baigiasi tada, kai jis savo veiksmais nusikalstamai ar kitaip neteisėtai pažeidžia teisės saugomus interesus, daro žalą atskiriems asmenims, visuomenei ir valstybei“. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2012-02-13 nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-259/2012 pažymėjo, kad „Visuomenės informavimo įstatymo 14 straipsnio 3 dalyje numatyta draudimo skleisti informaciją apie asmens privatų gyvenimą be pastarojo sutikimo išimtis gali būti taikoma tik tais atvejais, kai jos taikymas yra pagrįstas konkrečiais įrodymais. Kitaip tariant, būtent viešosios informacijos skleidėjui tenka pareiga pateikti įrodymus, kurie sudarytų pagrindą konstatuoti, jog buvo siekiama padėti atskleisti nusikalstamą veiką. Minėtos išimties taikymas negali būti grindžiamas tik hipotetinio pobūdžio pasvarstymais, nepagrįstais jokiais konkrečiais įrodymais“. Konkrečiu atveju Pareiškėjo, padariusio Darbo kodekso pažeidimus, privataus gyvenimo apsaugos ribos tapo siauresnės, o viešosios informacijos skleidėjas, disponuodamas konkrečia teisės pažeidimus atskleidžiančia informacija, įgijo teisę ir pagrindą tokią informaciją viešai paskelbti tiek vadovaudamasis teisėtu visuomenės interesu, tiek Visuomenės informavimo įstatymo 14 straipsnio 3 dalimi. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad viešosios informacijos skleidėjas įrodė, jog televizijos laidoje siekė atskleisti teisės aktų pažeidimus ir sąžiningai informuoti visuomenę, todėl Pareiškėjo skundas dalyje dėl jo teisės į privataus gyvenimo apsaugą pažeidimo yra nepagrįstas.

Dėl tikrovės neatitinkančios ir Pareiškėjo garbė bei orumą žeminančios informacijos paskelbimo

Asmens garbė ir orumas yra ginami, kai nustatoma šių faktų visuma: 1) žinių paskleidimo faktas; 2) faktas, jog paskleistos žinios yra apie pareiškėją; 3) faktas, jog paskleistos žinios yra žeminančio pobūdžio; 4) faktas, jog paskleistos žinios neatitinka tikrovės.

Konkrečiu atveju sprendžiant, ar visuomenės informavimo priemonėje buvo paskelbta Pareiškėjo garbė ir orumą žeminanti informacija, būtina nustatyti, ar ginčo objektu esančiuose teiginiuose buvo paskelbta žinia ar nuomonė. Visuomenės informavimo įstatymo (Žin., 2000, Nr. [75-2272](#); 2009, Nr. [89-3804](#)) 2 straipsnio 33 dalyje nustatyta, kad nuomonė – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas požiūris, nusimanymas, nuovoka, supratimas, mintys arba komentarai apie bendro pobūdžio idėjas, faktų ir duomenų vertinimai, išvados ar pastabos apie žinias, susijusias su tikrais įvykiais. Nuomonei netaikomi tiesios ir tikslumo kriterijai, tačiau ji turi būti reiškiamą sąžiningai ir etiškai, sąmoningai nenuslepiančią ir neiškreipiančią faktų ir duomenų. Visuomenės informavimo įstatymo (Žin., 2000, Nr. [75-2272](#); 2009, Nr. [89-3804](#)) 2 straipsnio 69 dalis nustato, kad žinia – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas tikras faktas ar tikri (teisingi)

duomenys.

Žeminančiomis žiniomis laikytinos tikrovės neatitinkančios žinios, kurios įstatymo, moralės, paprotinių normų laikymosi požiūriu pažeidžia asmens garbę ir orumą, gerą vardą visuomenėje. Tai klaidinga ir asmenį diskredituojanti informacija, kurioje teigiama apie asmens padarytą teisės, moralės ar paprotinių normų pažeidimą, negarbingą poelgį, netinkamą elgesį buityje, šeimoje, viešajame gyvenime, nesąžiningą visuomeninę, gamybinę-ūkinę, komercinę veiklą ir pan.

Pažymėtina, kad Visuomenės informavimo įstatymo (Žin., 2000, Nr. 75-2272; 2009, Nr. 89-3804) 3 straipsnio 3 dalis įpareigoja viešąją informaciją skelbti teisingai, tiksliai ir nešališkai, o 19 straipsnio 2 dalis draudžia platinti dezinformaciją ir informaciją, šmeižiančią, įžeidžiančią žmogų, žeminančią jo garbę ir orumą. Minėto įstatymo 22 straipsnio 8 dalies 1 punkte bei 41 straipsnio 2 dalies 1 punkte numatyta, kad viešosios informacijos rengėjai ir žurnalistai, skleiddami informaciją visuomenei, neturi iškraipyti teisingos, nešališkos informacijos bei nuomonių ir panaudoti tai savanaudiškiems tikslams, bet turi teikti teisingas, tikslas ir nešališkas žinias.

Nagrinėjama atveju teiginiuose „Kaip klerkas gudragalvis įsigudrino uždirbti daugiau nei Lietuvos Respublikos Prezidentė“, „Balsavimo mygtukas Valinskas galės pasiūlyti spaudyti klerkams gudragalviams, kurie sugeba susikombinuoti atlyginimus didesnius nei Prezidentės“, „Per mėnesį jo pajamos dvigubai viršija šalies Prezidentės uždarbį“ paskelbta konstatuojamojo pobūdžio informacija apie tai, kad Pareiškėjo iš visų darbuotojų gautas darbo užmokestis buvo du kartus didesnis už Lietuvos Respublikos Prezidentės darbo užmokestį. Pažymėtina, kad Vilniaus apygardos administracinis teismas 2011-07-04 sprendime administracinėje byloje Nr. I-2136-281/2011 konstatavo, jog televizijos laidoje „Kakadu“ (LNK, 2009-10-28) paskelbtas teiginys „Devyniose darbuotietėse dirbusiam ir uždirbusiam dvigubai daugiau nei Prezidentė Dalia Grybauskaitė“ neatitinka tikrovės ir yra klaidinantis. Šios minėto teismo sprendimo dalies viešosios informacijos skleidėjas neskundė apeliaciniu skundu ir šį teiginį paneigė televizijos laidoje „Kakadu“ (LNK, 2012-04-10, 2012-05-16). Pažymėtina, kad minėtoje administracinėje byloje esantys įrodymai (Pareiškėjo iš SODRA duomenų bazės pateikta informacija apie valstybinį socialinį draudimą) patvirtino, jog vidutinė visų Pareiškėjo gautų darbo užmokesčių suma yra 21001,3 Lt. Tuo tarpu viešosios informacijos skleidėjas televizijos laidoje paskelbė, kad Pareiškėjo darbo užmokesčių suma yra didesnė nei 19000 Lt. Akcentuotina, kad atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Prezidento įstatymo pakeitimo įstatymo 15 straipsnį, numatantį, jog Respublikos Prezidento mėnesinis darbo užmokestis yra lygus Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginės algos 55 baziniams dydžiams, o tai konkrečiu atveju yra 24750 Lt, darytina išvada, kad Pareiškėjo gauto vidutinio darbo užmokesčio suma nesiekia Prezidentės darbo užmokesčio dydžio ir, juo labiau, nėra dvigubai už jį didesnė. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad televizijos laidoje nėra paskelbta jokios informacijos apie tai, kad Lietuvos Respublikos Prezidentės darbo užmokestis yra mažesnis nei nustatyta teisės aktų, nenurodyta konkreči jo suma, todėl nėra pagrindo teigti, kad Pareiškėjo darbo užmokesčio dydis buvo palygintas su Lietuvos Respublikos Prezidentės sumažinto darbo užmokesčio dydžiu. Darytina išvada, kad ginčo objektu esantys teiginiai neatitinka tikrovės ir viešosios informacijos skleidėjo panaudotas palyginimas buvo pasirinktas dėl sensacingumo, tikintis padaryti didesnę poveikį ir įtaigą visuomenei ir pažeidžiant Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalį, 22 straipsnio 8 dalies 1 punktą ir 41 straipsnio 2 dalies 1 punktą. Atsižvelgiant į visą televizijos laidos kontekstą, darytina išvada, kad tokio pobūdžio paskelbta tikrovės neatitinkanti informacija žemina Pareiškėjo garbę ir orumą ir pažeidžia Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 2 dalį.

Teiginyje „Žodžiu, teisininkas valandą dirba dviejose vietose vienu metu“ paskelbta žinia, jog Pareiškėjas tuo pačiu metu dirba dviejose įstaigose. Šį teiginį paskelbusioje televizijos laidos dalyje nurodyta: „<...> Kauno 2-oje klinikinėje ligoninėje <...> pagal liepos mėnesį patvirtintą grafiką, ponas Petraitis baigia darbą 18 val. 30 min., tačiau Raudonojo kryžiaus ligoninėje darbą, pagal rugpjūčio mėnesį patvirtintą grafiką, turėtų pradėti 17 val. 30 min. Žodžiu, teisininkas dirba dviejose vietose vienu metu“. Skelbiant šiuos teiginius televizijos laidoje buvo parodytas Pareiškėjo darbo laiko grafikas Kauno 2-oje klinikinėje ligoninėje nuo 2009-07-27 iki 2009-07-31 ir 2009 m. rugpjūčio mėn. darbo laiko grafikas Kauno Raudonojo kryžiaus ligoninėje. Kaip matyti, viešosios informacijos skleidėjas televizijos laidoje vadovavosi skirtingų laikotarpių (2009 m. liepos pabaigos ir 2009 m. rugpjūčio mėn.) Pareiškėjo darbo laiko grafikais Kauno 2-oje klinikinėje ligoninėje ir Kauno Raudonojo kryžiaus ligoninėje ir, remdamasis šiuose šaltiniuose užfiksuotais duomenimis, visiškai nepagrįstai juos sugretino ir paskelbė tikrovės neatitinkančią išvadą apie tai, kad Pareiškėjas tuo pačiu metu dirba dviejose įstaigose. Tokiu būdu visuomenei buvo paskelbta apie Pareiškėjo padarytą teisės normų pažeidimą, netinkamą elgesį bei nesąžiningą veiklą, todėl minėta informacija žemina jo garbę ir orumą. Atlikęs šiuos veiksmus, viešosios informacijos skleidėjas pažeidė Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalį, 19 straipsnio 2 dalį, 22 straipsnio 8 dalies 1 punktą ir 41 straipsnio 2 dalies 1 punktą.

Teiginyje „Nors šios ligoninės direktorius teisininko darbo metu nemato, tačiau jam privalo mokėti 3900 litų atlyginimą“ paskelbta konstatuojamoji informacija apie tai, kad Kauno Raudonojo kryžiaus ligoninės direktoriaus darbo metu Pareiškėjo įstaigoje nebūna, ir apie tai, kad jam yra mokamas 3900 Lt darbo užmokestis. Šio teiginio paskelbimo metu televizijos laidoje taip pat paskelbta tokia Kauno Raudonojo kryžiaus ligoninės direktoriaus Kęstučio Mazurkevičiaus išsakyta informacija: „Teisininkas reikalingas dienos metu. Jis yra administracijos darbuotojas, ne budintis medikas ar t. t. ir praktiškai mes jo nematydavom. Ir matot, kas jo pareigų instrukcijoje parašyta? Konsultuoti direktorių ir kitą personalą teisės klausimais, susijusiais su darbine veikla. Kaip konsultuoti, jeigu po darbo?“, „Pažiūrėkit, antradienį iki pusės dešimt darbo diena! Teisininkas, administracijos darbuotojas, kai administracija dirba nuo 8.00 iki 16.30. Tai vat ir klausimas, ką jis čia veikia“.

Akcentuotina, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas, 1994-09-23 priėmęs sprendimą byloje *Jersild v. Denmark*, konstatavo, kad jeigu žurnalistai būtų traukiami atsakomybėn už mintis ar posakius, išsakytus kitų, interviu davusiųjų, asmenų, tai toks atsakomybės modelis pažeistų spaudos teisę nešališkai perteikti visuomenei informaciją. Šis teismas taip pat akcentavo, kad turi būti daromas skirtumas tarp paties žurnalisto pareiškimų ir trečiųjų asmenų pareiškimų citavimo, nes žurnalisto nubaudimas už padėjimą skleisti kito asmens pareiškimus interviu metu smarkiai suvaržytų spaudos prisidėjimą prie diskusijos viešojo intereso klausimais. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra akcentavęs, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas savo praktikoje aiškiai išskiria atvejus, kuomet atitinkamas subjektas ne pats yra vertinamų pastebėjimų autorius, o tik padėjo juos paskleisti vykdydamas savo pareigą informuoti visuomenę. Tokiais atvejais žurnalistų baudimas už pareiškimų, kuriuos padarė kiti asmenys, pavyzdžiui, interviu metu, skleidimą, rimtai apribotų žiniasklaidos vaidmenį diskutuojant visuomenei svarbiais klausimais, todėl toks baudimas negalimas, nebent tam būtų ypatingai svarios priežastys (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012-05-29 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1304/2012).

Konkrečiu atveju viešosios informacijos skleidėjas, paskelbdamas ginčo teiginio dalį „Nors šios ligoninės direktorius teisininko darbo

metu nemato <...>“, atkartoję K. Mazurkevičiaus išsakytus žodžius, neiškreipdamas jų prasmės ir turinio. Pažymėtina, kad K. Mazurkevičius, kaip Pareiškėjo buvusios darbovietės vadovas ir viešasis asmuo, galėjo suteikti išsamią ir patikimą informaciją viešosios informacijos sklaidėjui, todėl jis neprivalėjo tokios informacijos tikrinti ir, atsižvelgiant į nurodytą teismų praktiką, negali būti traukiamas atsakomybėn dėl galimo tokios informacijos neatitikimo tikrovei.

Ginčo teiginio dalyje „<...> jam privalo mokėti 3900 litų atlyginimą“ viešosios informacijos sklaidėjas nurodė konkretų Pareiškėjo gaunamo darbo užmokesčio Kauno Raudonojo kryžiaus ligoninėje dydį. Skelbdamas šią informaciją, viešosios informacijos sklaidėjas vadovavosi tarp Pareiškėjo ir VšĮ Kauno Raudonojo kryžiaus klinikinės ligoninės sudaryta darbo sutartimi ir jos pakeitimais, kurioje numatyta nuo 2009 m. sausio 22 d. Pareiškėjui mokėti 3200 Lt darbo užmokesčių ir 500 Lt priedą. Kaip matyti, viešosios informacijos sklaidėjas, paskelbdamas ginčo objektu esantį teiginį, Pareiškėjo darbo užmokesčio ir priedo sumą padidino dviem šimtais litų. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad prieš šio teiginio paskelbimą viešosios informacijos sklaidėjas televizijos laidoje žodžiu ir raštu taip pat nurodė: „Raudonojo kryžiaus ligoninė beveik pusė etato – 3700 Lt“. Atsižvelgiant į tai ir į tai, kad paskelbtas darbo užmokesčio dydžio netikslumas nėra didelis ir yra nežeminančio pobūdžio informacija, darytina išvada, jog viešosios informacijos sklaidėjas paskelbė neesminį netikslumą, dėl kurio nėra pagrindo taikyti atsakomybės pagal Visuomenės informavimo įstatymą.

Teiginyje „Kaip rodo paties Petraičio deklaracija, kartu su juo Kauno 2-ojoje klinikinėje ligoninėje dirba ir mama, ir tėtis, ir brolis“ paskelbta žinia, kad toje pačioje įstaigoje kartu su Pareiškėju dirba jo šeimos nariai: mama, tėtis, brolis. Šio teiginio paskelbimo metu televizijos laidoje parodyta Pareiškėjo Interesų deklaracija, pateikta Lietuvos Respublikos Vyriausiajai rinkimų komisijai, kuomet Pareiškėjas dalyvavo 2007 metų Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimuose. Minėtoje deklaracijoje užfiksuoti ir paskelbti duomenys akivaizdžiai paneigia, kad Kauno 2-ojoje klinikinėje ligoninėje dirbo Pareiškėjo mama. Pažymėtina, kad VšĮ Kauno klinikinė ligoninė 2012-05-28 rašte Nr. 3V-1735(1.10.) informavo, jog televizijos laidos paskelbimo metu Vytautas Petraitis (Pareiškėjo tėvas) ir Saulius Petraitis (Pareiškėjo brolis) Kauno 2-ojoje klinikinėje ligoninėje nedirbo. Taigi, akivaizdu, kad viešosios informacijos sklaidėjas televizijos laidoje nepagrįstai vadovavosi 2007 m. pateiktais duomenimis apie Pareiškėjo šeimos narių darbovietes ir tokiu būdu, nepatikrinęs, ar tokia informacija yra aktuali jos skelbimo metu, paskelbė tikrovės neatitinkančią informaciją, pažeisdamas Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalį, 22 straipsnio 8 dalies 1 punktą ir 41 straipsnio 2 dalies 1 punktą. Pažymėtina, kad tokia informacija Pareiškėjo atžvilgiu yra neutrali ir nežeminančio pobūdžio.

Išnagrinėjusi Pareiškėjo skundą, žurnalistų etikos inspektorė daro išvadą, kad skundas yra pagrįstas dėl teiginiuose „Kaip klerkas gudragalvis įsigudrino uždirbti daugiau nei Lietuvos Respublikos Prezidentė“, „Balsavimo mygtukus Valinskas galės pasiūlyti spaudyti klerkams gudragalviams, kurie sugeba susikombinuoti atlyginimus didesnius nei Prezidentės“, „Per mėnesį jo pajamos dvigubai viršija šalies Prezidentės uždarbį“, „Žodžiu, teisininkas valandą dirba dviejose vietose vienu metu“, „Kaip rodo paties Petraičio deklaracija, kartu su juo Kauno 2-ojoje klinikinėje ligoninėje dirba ir mama, ir tėtis, ir brolis“ paskelbtos tikrovės neatitinkančios, jo garbę ir orumą žeminančios informacijos pateikimo, todėl konstatuoti Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalies, 19 straipsnio 2 dalies, 22 straipsnio 8 dalies 1 punkto ir 41 straipsnio 2 dalies 1 punkto pažeidimai.

Pareiškėjo skundas kitose dalyse laikytinas nepagrįstas.

Pažymėtina, kad priimtų žurnalistų etikos inspektorius sprendimų viešo skelbimo tvarką ir atvejus reglamentuoja Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 16 ir 17 dalis, kuriose nenumatyta, jog priimtas sprendimas gali ar turi būti skelbiamas toje visuomenės informavimo priemonėje, kurioje paskelbta informacija pažeidė Visuomenės informavimo įstatyme nustatytus reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, Pareiškėjo skunde pateiktas prašymas įpareigoti viešosios informacijos sklaidėją priimtą sprendimą paskelbti viešai netenkintinas.

Vadovaudamasi aukščiau nurodytais motyvais ir Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 5 punktais, 3 dalies 1 ir 2 punktais ir 16 dalimi, žurnalistų etikos inspektorė

n u s p r e n d ė:

1. P r i p a ž i n t i Dariaus Petraičio skundą dėl televizijos laidoje „Žinios“ (LNK, 2009-10-27) paskelbtos informacijos iš dalies pagrįstu.

2. I s p ė t i viešosios informacijos sklaidėją UAB „Laisvas ir nepriklausomas kanalas“ dėl Visuomenės informavimo įstatymo (Žin., 2000, Nr. [75-2272](#); 2009, Nr. [89-3804](#)) 3 straipsnio 3 dalies, 19 straipsnio 2 dalies, 22 straipsnio 8 dalies 1 punkto ir 41 straipsnio 2 dalies 1 punkto pažeidimo.

3. Į p a r e i g o t i viešosios informacijos sklaidėją Visuomenės informavimo įstatymo nustatyta tvarka paneigti teiginiuose „Kaip klerkas gudragalvis įsigudrino uždirbti daugiau nei Lietuvos Respublikos Prezidentė“, „Balsavimo mygtukus Valinskas galės pasiūlyti spaudyti klerkams gudragalviams, kurie sugeba susikombinuoti atlyginimus didesnius nei Prezidentės“, „Per mėnesį jo pajamos dvigubai viršija šalies Prezidentės uždarbį“, „Žodžiu, teisininkas valandą dirba dviejose vietose vienu metu“, „Kaip rodo paties Petraičio deklaracija, kartu su juo Kauno 2-ojoje klinikinėje ligoninėje dirba ir mama, ir tėtis, ir brolis“ paskelbtą informaciją.

4. I š s i š t i sprendimo kopiją Pareiškėjui bei UAB „Laisvas ir nepriklausomas kanalas“ generalinei direktorei Zitai Sarakienei.

5. V i e š a i p a s k e l b t i sprendimą „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ ir Žurnalistų etikos inspektorius tarnybos interneto tinklalapyje.

Rezoliucinė šio sprendimo dalis turi būti nedelsiant paskelbta LNK televizijos laidoje „Kakadu“, apie tai informuojant žurnalistų etikos inspektorių per 30 dienų nuo sprendimo paskelbimo (gavimo) dienos.

Žurnalistų etikos inspektorius sprendimai gali būti skundžiami teismui per 30 dienų nuo jų paskelbimo (gavimo) dienos.

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORĖ

ZITA ZAMŽICKIENĖ